

Allmennlegetjenesten i norske kommuner

28. februar 2024

Hvem er KS?

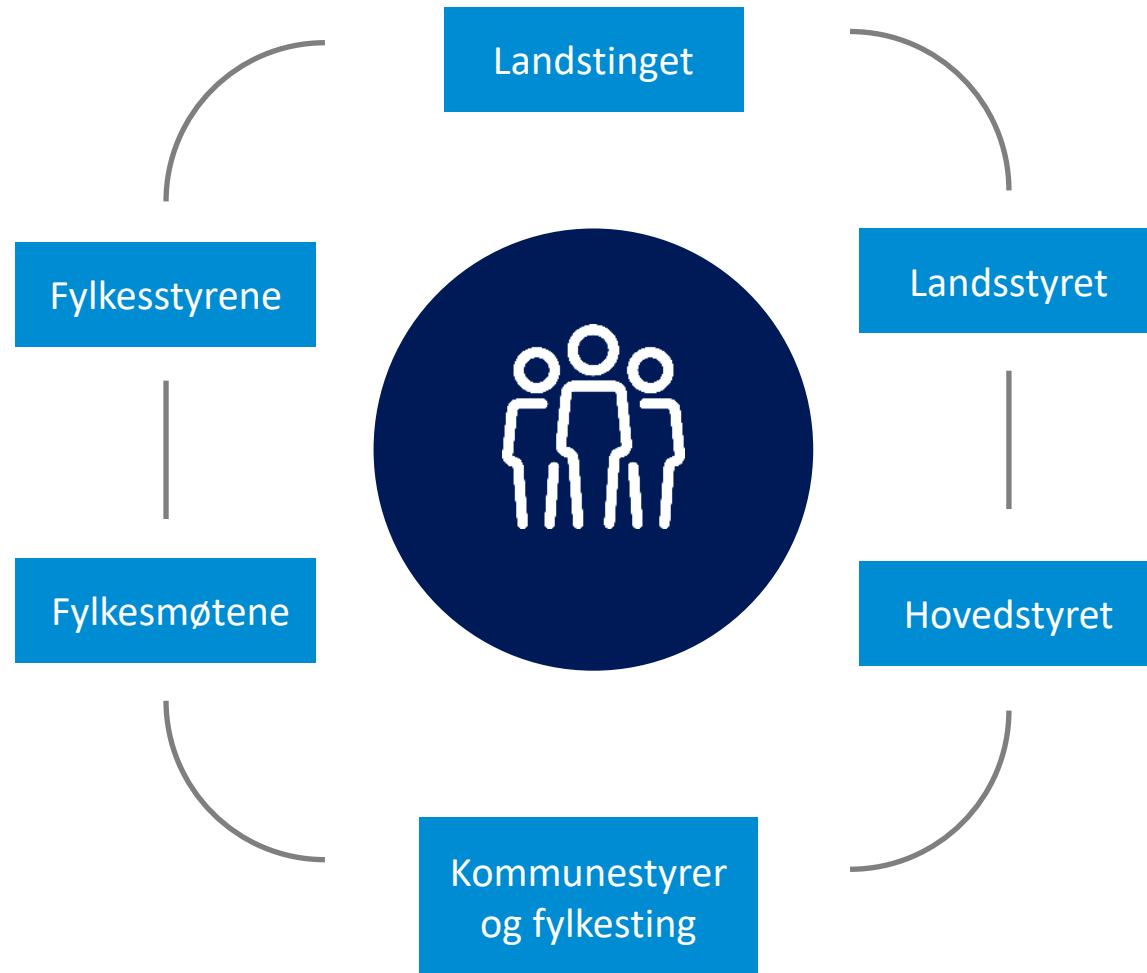

Tilstede i hele landet

- Administrativt delt inn i 8 regioner i Norge
- 14 avdelingskontorer
- Kommunenes hus i Oslo
- Europakontor i Brüssel

KS styres av medlemmene

SLIK JOBBER KS INTERESSEPOLITISK

Påvirke nasjonale myndigheter

- Konsultasjonsordningen – fast dialog med regjeringen
- Trepartssamarbeidet
- Møte med partigrupper og stortingsbenkene
- Høringer
- Styrings-, referanse- og arbeidsgrupper

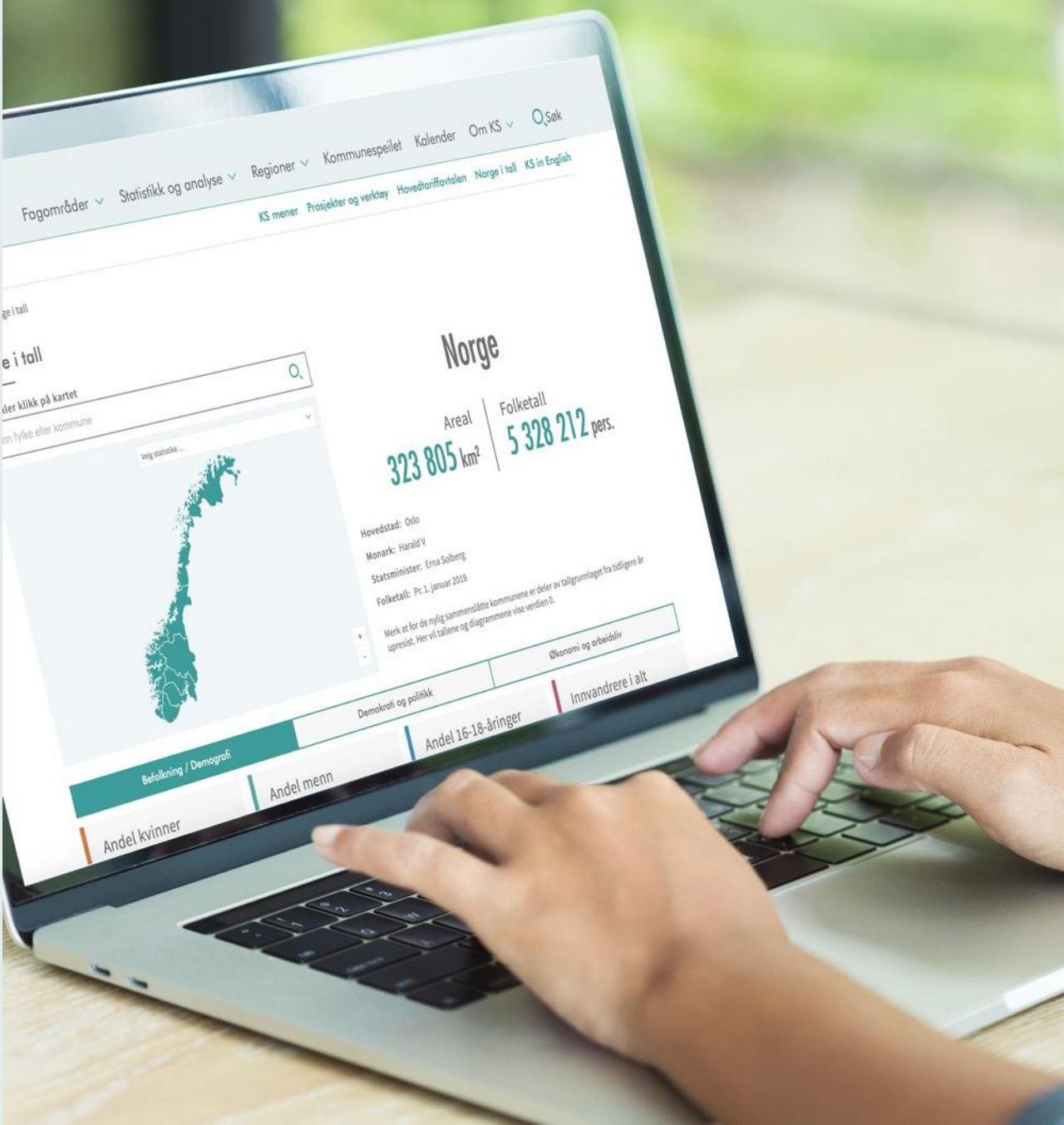
Forhandlings- og tariffpart

KS er den største arbeidsgiver-organisasjonen i offentlig sektor

- Part i arbeidslivet på vegne av kommuner og fylkeskommuner, i kontakt med regjeringen og med arbeidstakernes organisasjoner.
- Fullmakt til å inngå og si opp sentrale tariffavtaler.

Starten av tariffoppgjøret 2022, f.v Lasse Hansen, administrerende direktør KS, i midten Tor Arne Gangsø, områdedirektør arbeidsliv.
Foto: KS

KS SOM UTVIKLINGSPARTNER – utviklingsarbeidet gjenspeiler de utfordringene som medlemmene står overfor

- Kvalitets, -forsknings - og utviklingsarbeid i samarbeid med sektoren
- Statistikk og analyse
- Bidrar til deling og etablerer nettverk
- Pådriver og samordner i digitaliseringsarbeidet (bl.a. regionale nettverk)
- Lager digitale fellesløsninger til bruk for hele sektoren
- Tilrettelegger for samarbeid og innovasjon

KS – største arbeidsgiverorganisasjonen i offentlig sektor

Lønnsmasse

315

milliarder
(inkludert sosiale
kostnader)

Ansatte

453 000

personer
(373 300 årsverk)

Sysselsatte

20 %

om lag 20 prosent
av
de sysselsatte i
Norge

Lønn

1,5 av 10

får all lønn
forhandlet lokalt.
Øvrige i kombinasjon
av sentralt og lokalt
oppgjør

Leger i kommunene

- Allmennlegetjenesten
 - Fastlegeordningen
 - Kommunale institusjoner, helsestasjon og skolehelsetjeneste, fengsler mm
 - Legevakt
- Kommune(over)leger

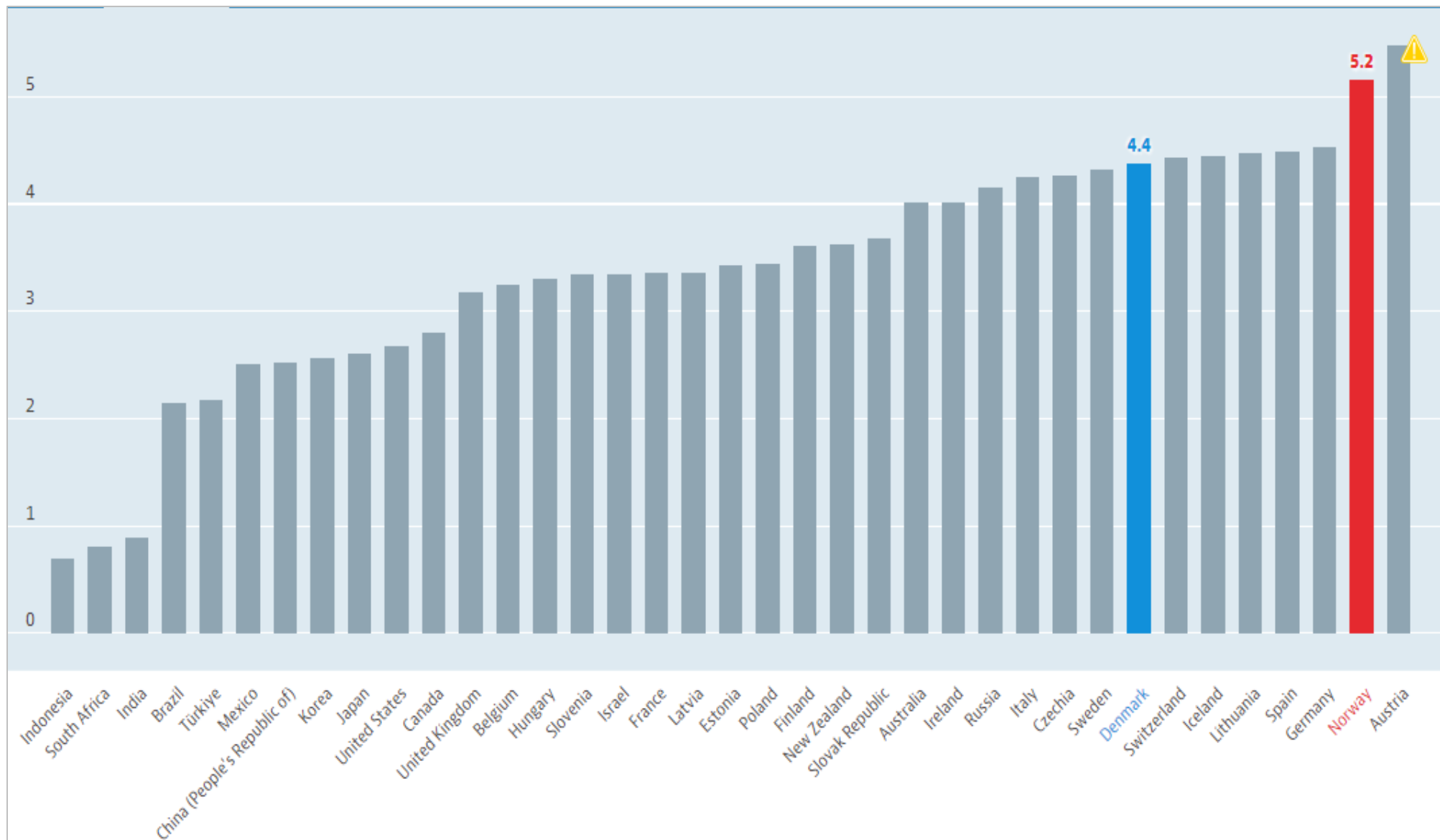

Foto: Mostphotos

Foto: Privat

Legeårsverk

Kilde: OECD, antall leger per 1 000 innbyggere (2022 eller senest tilgjengelige data)

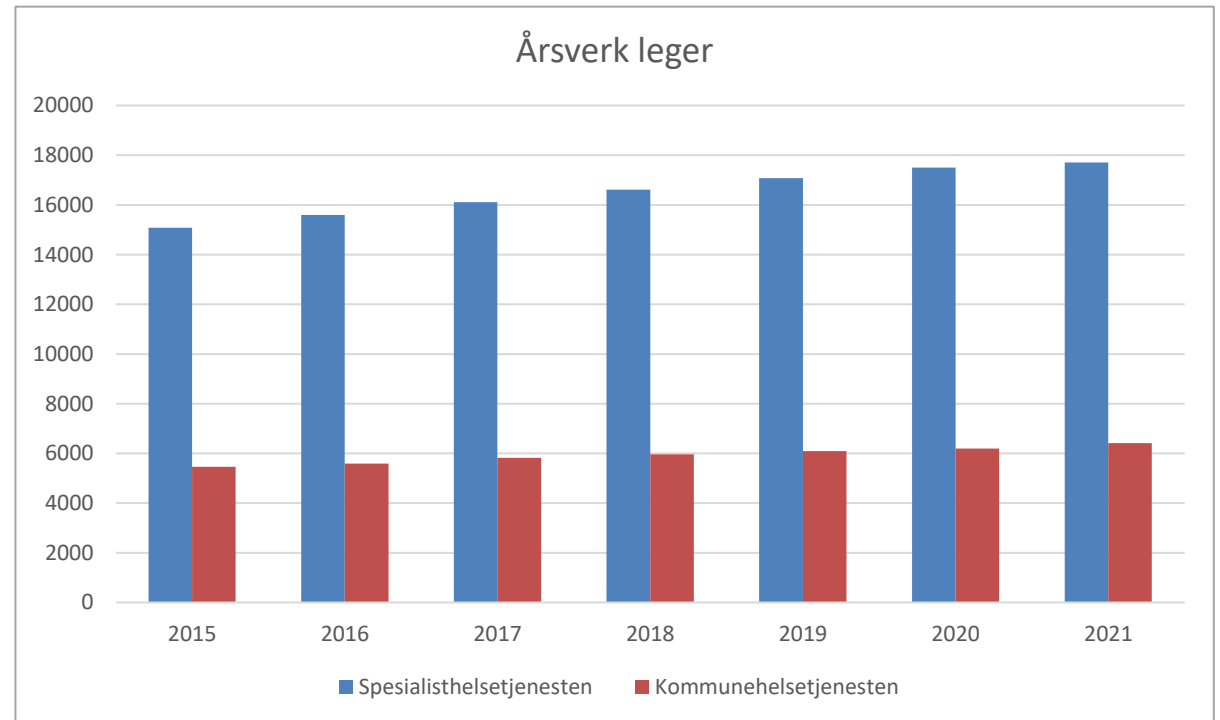
Kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten – årsverk leger

Kommunehelsetjenesten, årsverk

6 656 i 2022,
en økning på 1199 951 fra 2015

Spesialisthelsetjenesten, årsverk

18 553 i 2022,
en økning på 3 365 fra 2015

Kilde SSB: Årsverk leger i spesialisthelsetjenesten (eksl. Lange fravær) og kommunehelsetjenesten

Fastlegen er portvokter til spesialisthelsetjenesten.

Fastlegeordningen

- Antall fastleger: Øker, 5326
- Antall lister /avtaler: Øker, 5352
- Andel lister uten fast lege: 5,3 %
- Innbyggere på liste uten fast lege: 200 964
- Legekontor:
 - 1334
 - 3 % solopraksis
 - 1 % over 10 ansatte

Antall fastleger

Kilde: Handlingsplan for allmennlegetjenesten, Månedssrapport februar 2024, Helsedirektoratet

Fastlegeordningen - lovreguleringer

- 2001: Fastlegeordningen ble innført
 - Listeansvar
 - Hovedmodell: Selvstendig næringsdrift, inngå avtale med kommunene.
- 2012: Fastlegeforskriften - regulerer kommunenes og fastlegenes ansvar
- 2017: Forskrift om kompetansekrav til leger i kommunehelsetjenesten
- 2019: Kommunene fikk ansvar for tilrettelegging og organisering av spesialistutdanningen i allmennmedisin

Foto: Mostphotos

Fastlegeordningen – lovpålagte oppgaver

- Oppfølging av pasienter på listen
- Allmennlegeoppgaver
 - Oppfølging av pasienter på sykehjem eller andre kommunale institusjoner
 - Barn og unge med foreldre på helsestasjon
 - Innsatte i fengsler
- Legevakt
 - Hverdager, dagtid – kontoret
 - Ettermiddag, kveld, natt, helg og høytider

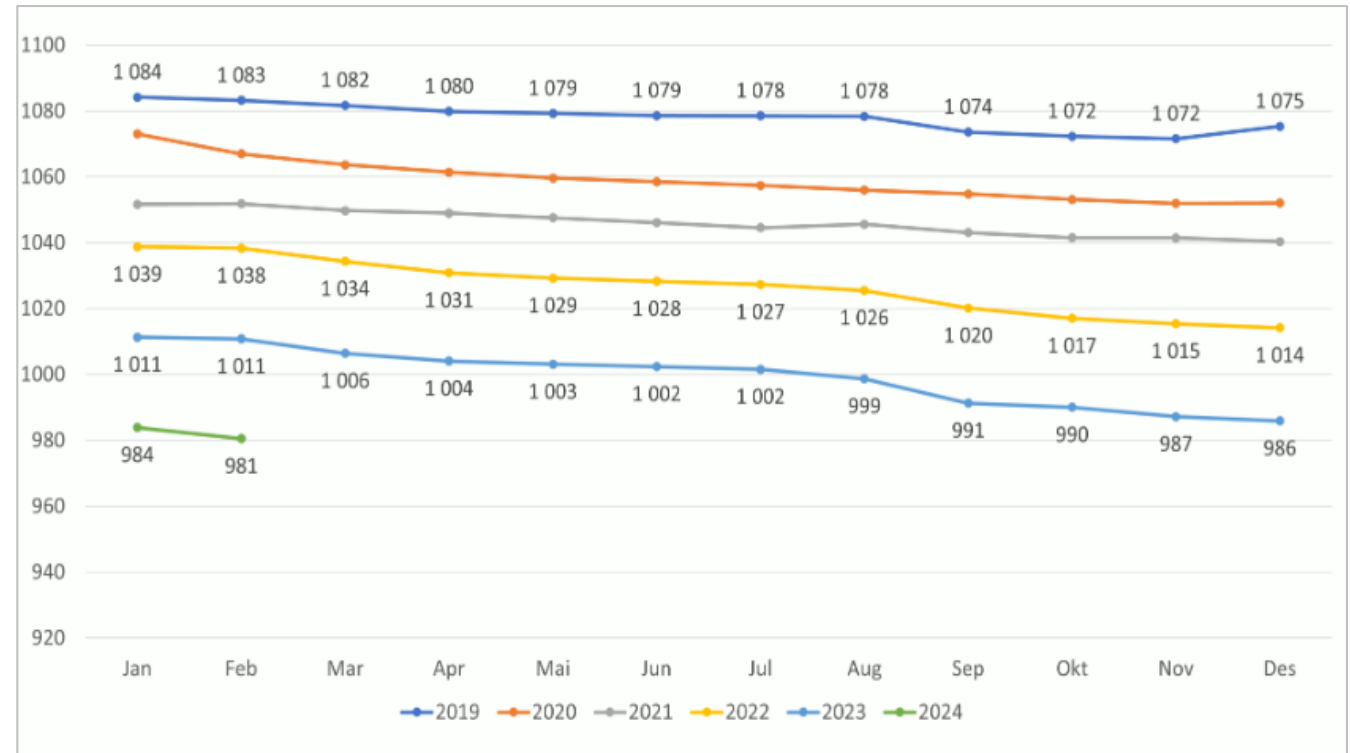

Foto: Shutterstock

Fastlegelisten

- Listelengde regulert i fastlegeforskriften, maks 2500
- Inngår avtale om listetak med kommunene
- Gjennomsnittlig listelengde
 - 2004: Nærmere 1200
 - 2023: 991
- Fastlegen har ansvar for å dekke alle allmennlegeoppgaver innen somatikk, psykisk helse og rus

Gjennomsnittlig listelengde

Kilde: Handlingsplan for allmennlegetjenesten, Månedssrapport, februar 2024 Helsedirektoratet, Gjennomsnittlig listelengde, alle lister

Fastlegeordningen – finansiering

Inntekter selvstendig næringsdrivende:

- Et beløp pr. pasient på listen (per capita- /basistilskudd)
- Refusjon fra trygden (Helfo-takster)
- Egenandeler fra pasientene
- Diverse: f.eks. betaling fra forsikringsselskap eller egenbetaling for attester

Selvstendig næringsdrivende kostnader

- Hjelpepersonell
- Lokaler
- Utstyr inkl. journalsystem

➡ all drift

➡ *Overdragelse av praksis*

Foto: Mostphotos

Næringsdrift, fastlønn og 8.2-avtaler etter kommunestørrelse

Antall innbyggere	Ren selvstendig næringsdrift (hovedmodellen)	Selvstendig næringsdrift med tilleggsgoder eller varianter av 8.2-avtaler	Ren fastlønn	Fastlønn med bonus (f.eks. prosentandel av inntjent takstinntekter)	Andre ordninger	Totalt
Under 3000	8,6 %	21,6 %	43,2 %	25,2 %	1,4 %	139
3000-9999	18,5 %	44,6 %	15,7 %	18,2 %	3,0 %	428
Over 10000	72,1 %	13,1 %	7,3 %	5,9 %	1,7 %	2471

Små kommuner: Flertall med fastlønn

Mellomstore kommuner: Flertall fastlønn, ev. næringsdrift med bl.a. kommunal drift av kontor

Store kommuner: Flertall med ren næringsdrift

Andre allmennlegeoppgaver i kommunen

- Sykehjem / andre kommunale institusjoner (KAD-plasser) - 747
- Helsestasjon / skolehelsetjeneste - 225
- Fengsler
- (Flyktningetjeneste)

Foto: Jevnaker kommune, Flickr

Legevakt – en del av den akuttmedisinske kjede

Kommunens ansvar

Kommunen skal bl.a. tilby hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner herunder

- a) legevakt
- b) heldøgns medisinsk akuttberedskap
- c) medisinsk nødmeldetjeneste, og
- d) psykososial beredskap og oppfølging.

Spesialisthelsetjenesten

Det regionale helseforetaket skal sørge for

- akuttmedisinsk beredskap
- medisinsk nødmeldetjeneste, luftambulansetjeneste og ambulansetjeneste med bil og eventuelt med båt,

Det regionale helseforetaket plikter å yte hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner i helseregionen.

Legevakt

Hverdager, dagtid hovedregel kontoret
Ettermiddag, kveld, natt, helg og høytider

- 168 legevakter
- 94 legevaktsentraler
- 85 en-kommune legevakter,
83 interkommunale legevakter
- 77 legevakter (46 %) dekker mindre enn
10.000 innbyggere. 43 av disse er i helseregion
Helse Nord.
- Store forskjeller på andel fastleger i store og
små kommuner som deltar i
legevaktordningen

Fastlegeordningen - utfordringer

Fastlegene har for stor arbeidsmengde, skyldes bl.a.

- Papirarbeid og attester: Dokumentasjon NAV, førerkortforskrift, fraværsregler i videregående
- Flere eldre
- Tyngre pasientgruppe – flere med kroniske/sammensatte lidelser
- Pasienter med psykiske problemstillinger og rusrelaterte lidelser
- Økte forventninger blant pasienter
- Tidkrevende samhandling
- Legevakt – spesielt i distriktene

Foto: Mostphotos

Problemstillinger og utfordringer - kommuneperspektivet

- Oppgaveoverføring fra spesialisthelsetjenesten (uten at det nødvendigvis følger med ressurser)
- Ledelse og integrering med øvrige tjenester i kommunen
- Spesialiseringsløp for allmennleger krever mye ressurser
- Generasjonsskifte blant fastlegene
- Legevakt = krevende mht arbeidstidsordninger
- Kortere listelengde – trenger flere leger
- Rekrutteringssvikt og mindre stabilitet blant fastlegene
- Lister uten fast lege
- Bruk av vikarer og vikarbyrå
- Usunn og uheldig konkurranse og store merkostnader
- Ledelse

Problemer med å ivareta sitt «sørge for ansvar»

Nasjonale tiltak rettet mot legetjenesten - utdrag

- Endringer i finansieringsordningen
 - Pasienttilpasset basistilskudd
 - Økning av basistilskudd?
 - Forenkling takster?
 - Profesjonsnøytrale takster / takster delegering sykepleier
- Legevakttilskudd
- Nasjonal ALIS: ALIS-kontor og –tilskudd
- Desentraliserte utdanningstilbud
- Trepertssamarbeidet
- Redusere arbeidsmengden til fastlegene

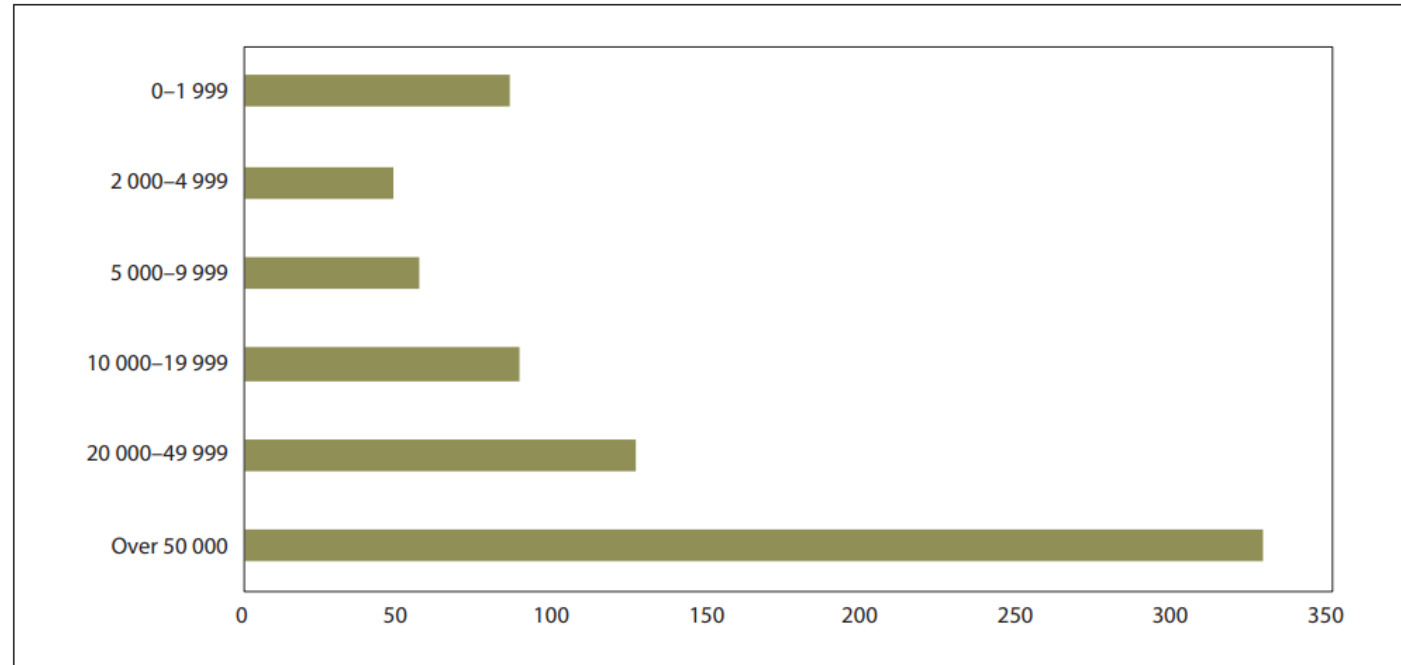
Foto: Helse- og omsorgsdepartementet

Kommune(over)leger

Kommunene skal ha en eller flere kommuneleger

Har ansvar for ulike samfunns-
medisinske oppgaver, bl.a.:

- Smittevern inkl. oversikt smittesituasjonen
- Kunnskap om sykdomsforekomst og helsebehov
- Kunnskap om folkehelse/miljørettet helsevern

Figur 5.2 Gjennomsnittlig stillingsprosent i kommunegruppene – basert på fylkessnittene.

Kilde: Helsedirektoratet

Kommunelegen skal være medisinskfaglig rådgiver for kommunen og premissleverandør for kommunal planlegging, organisering av helsetjenester og budsjettarbeid